

Independent Evaluation Commission for assessing the integrity of candidates
for the position of member in the self-administration bodies of judges and prosecutors

Comisia independentă de evaluare a integrității candidaților la funcția
de membru în organele de autoadministrare ale judecătorilor și procurorilor

*Decizia nr. 30 din 24 martie 2023 cu privire la candidatura Tatianei CHIRIAC,
Candidată la funcția de membru în Consiliul Superior al Magistraturii*

Comisia independentă de evaluare a integrității candidaților la funcția de membru în organele de autoadministrare ale judecătorilor și procurorilor (“Comisia”) a deliberat în privat la 1 martie 2023 și 24 martie 2023. Membrii participanți au fost:

1. Herman von HEBEL
2. Victoria HENLEY
3. Vitalie MIRON
4. Tatiana RĂDUCANU
5. Nona TSOTSORIA

Nadejda HRIPTIEVSCHI a fost recuzată în acest caz și nu a participat.

Comisia emite următoarea decizie, care a fost adoptată în acea dată:

I. Procedura

Tatiana CHIRIAC (“candidata”), s-a aflat pe lista candidaților remisă de Parlament în adresa Comisiei la 9 iunie 2022, în vederea evaluării pentru funcția de membru în Consiliul Superior al Magistraturii. Începând cu 23 iulie 2020, candidata deține funcția de administratoare a N.L. S.R.L.

Candidata a fost numită în funcția de judecător la 16 iunie 1997 la Judecătoria Călărași, unde a activat până la demisia sa din 8 aprilie 2008. La 29 mai 2008, candidata și-a primit licența de avocat și a activat în calitate de avocat până la 4 iunie 2013. La 5 iunie 2013, candidata a fost numită șefă a Secției evidență și documentare procesuală a Judecătoriei Călărași. La 1 octombrie 2014, candidata a fost numită șefă a Secretariatului Judecătoriei Călărași, unde a activat până la demisia sa din 10 mai 2016.

La 21 iunie 2022, Comisia a trimis candidatei un chestionar privind integritatea etică pentru a fi completat în mod voluntar și returnat Comisiei până la 5 iulie 2022. Candidata a transmis Comisiei chestionarul completat la 4 iulie 2022.

La 27 decembrie 2022, Comisia a trimis candidatei o solicitare pentru completarea și depunerea până la 3 ianuarie 2023 a Declarației de avere și interese personale pentru ultimii 5 ani în conformitate cu prevederile art. 9 alin. (2) din Legea nr. 26/2022 privind unele măsuri aferente selectării candidaților la funcția de membru în organele de autoadministrare ale judecătorilor și procurorilor (în continuare “Legea nr. 26/2022”). Declarația include, de asemenea, lista

persoanelor apropiate din sistemul judecătoresc, al procuraturii și în serviciul public, așa cum prevede același articol. Candidata a transmis Comisiei declarația completată la 3 ianuarie 2023.

Comisia a obținut informații din numeroase surse pentru a evalua integritatea financiară și etică a candidatei. Sursele din care s-au obținut informații cu privire la candidații evaluați au inclus, în general, Autoritatea Națională de Integritate, Serviciul Fiscal de Stat, Inspectoratul General al Poliției de Frontieră, instituții financiare, instituții publice, surse deschise precum rețelele de socializare și reportajele jurnalistice de investigație și rapoartele membrilor societății civile. Nu toate sursele au furnizat informații referitoare la fiecare candidat și nu toate informațiile furnizate de surse cu privire la candidată au fost pertinente pentru evaluarea Comisiei. A fost verificată corectitudinea și relevanța tuturor informațiilor primite.

În cazul în care au fost depistate probleme în declarația candidatei, chestionarul privind integritatea etică și din informațiile colectate, acele probleme au fost abordate în întrebări scrise adresate candidatei și în timpul audierilor în ședință publică.

Comunicarea scrisă cu candidata:

La 27 ianuarie 2023, Comisia a trimis candidatei o solicitare de clarificare a informațiilor, care conținea 14 întrebări, inclusiv 46 de subîntrebări și 27 solicitări de documente suplimentare. Candidata a răspuns la toate întrebările în termenul solicitat, la 31 ianuarie 2023 și a furnizat toate documentele solicitate.

La 9 februarie 2023, Comisia a trimis a doua rundă de șapte întrebări, inclusiv 17 subîntrebări și șapte solicitări de documente suplimentare, pentru a elucida unele aspecte care au apărut în cadrul evaluării. Candidata a răspuns la toate întrebările în termenul solicitat, la 12 februarie 2023 și a furnizat toate documentele solicitate.

Candidata nu a solicitat accesul la materialele evaluării conform art. 12 alin. (4) lit. c) din Legea nr. 26/2022 și, prin urmare, nu a primit materialele.

La 1 martie 2023, candidata a participat la audieri în ședință publică a Comisiei.

II. Cadrul normativ privind evaluarea

Conform art. 8 alin. (2) din Legea nr. 26/2022, se consideră că un candidat corespunde criteriului *de integritate etică* dacă:

- a) nu a încălcat grav regulile de etică și conduită profesională a judecătorilor, a procurorilor sau, după caz, a altor profesii, precum și nu a admis, în activitatea sa, acțiuni sau inacțiuni reprobabile, care ar fi inexplicabile din punctul de vedere al unui profesionist în domeniul dreptului și al unui observator imparțial;

- b) în privința acestuia nu există suspiciuni rezonabile privind comiterea actelor de corupție, actelor conexe actelor de corupție sau faptelor coruptibile în sensul Legii integrității nr.82/2017;
- c) nu a încălcat regimul juridic al declarării averii și intereselor personale, al conflictelor de interese, al incompatibilităților, al restricțiilor și/sau al limitărilor.

O serie de versiuni ale codurilor de etică aplicate judecătorilor în perioada de timp cuprinsă de evaluare. Codurile au fost: *Codul de etică profesională al judecătorului*, adoptat la Conferința judecătorilor din 4 februarie 2000, *Codul de etică al judecătorului*, aprobat prin Hotărârea Consiliului Superior al Magistraturii nr. 366/15 la 29 noiembrie 2007, *Codul de etică și de conduită profesională al judecătorului*, aprobat prin Hotărârea nr. 8 a Adunării Generale a Judecătorilor din 11 septembrie 2015, modificat prin Hotărârea nr. 12 a Adunării Generale a Judecătorilor din 11 martie 2016, precum și *Comentariul la Codul de etică și de conduită profesională al judecătorului*, aprobat prin Hotărârea Consiliului Superior al Magistraturii nr. 230/12 din 8 mai 2018. Din 2018, *Ghidul Integrității Judecătorilor*, aprobat prin Hotărârea Consiliului Superior al Magistraturii nr. 318/16 din 3 iulie 2018 este o altă sursă relevantă în scopul evaluării aspectelor de integritate judiciară.

Pentru avocați, *Codul deontologic al avocaților din Republica Moldova*, adoptat de Congresul Avocaților la 20 decembrie 2002, cu modificările adoptate de Congresul Avocaților din 23 martie 2007 și 1 iulie 2016, a fost aplicat pe perioada de timp cuprinsă de evaluare.

Codul de Conduită a funcționarului public, adoptat prin Legea nr. 25/2008 privind Codul de conduită a funcționarului public, modificat ultima dată prin Legea nr. 305/2017, a fost aplicat pe perioada de timp cuprinsă de evaluare.

În cazul lipsei unor reguli de etică și conduită aprobate pentru domeniul în care candidata activează sau a activat, se verifică dacă comportamentul din trecut al candidatei provoacă sau nu suspiciuni rezonabile referitoare la corespunderea acesteia cu standardele etice și de conduită stabilite pentru judecători și procurori (art. 8 alin. (3) Legea nr. 26/2022).

De asemenea, Principiile de la Bangalore privind conduita judiciară, adoptate de Grupul Judiciar pentru Întărirea Integrității Justiției ca Proiect al Codului de Conduită Judiciară de la Bangalore 2001 și astfel cum au fost revizuite la Masa Rotundă a Președinților Curților Supreme din 25 – 26 noiembrie 2002 și aprobate de Consiliul Economic și Social al Națiunilor Unite, rezoluția 2006/23 (“Principiile de la Bangalore privind conduita judiciară”) oferă îndrumări relevante.

Avizul nr. 3 al Consiliului Consultativ al Judecătorilor Europeni (CCJE) în atenția Comitetului de Miniștri al Consiliului Europei privind principiile și regulile care reglementează conduita profesională a judecătorilor, în special etica, comportamentul incompatibil și imparțialitatea, adoptat la 19 noiembrie 2002 (“CCJE (2002) Op. N° 3”) oferă îndrumări suplimentare.

Conform art.8 alin. (4) din Legea nr. 26/2022, se consideră că un candidat corespunde criteriului de *integritate financiară* dacă:

- a) averea candidatului a fost declarată în modul stabilit de legislație;
- b) Comisia constată că averea dobândită de către candidat în ultimii 15 ani corespunde veniturilor declarate.

Art. 2 alin. (2) din Legea nr. 26/2022 prevede că evaluarea candidaților include o verificare a averii persoanelor apropiate ale candidaților, astfel cum sunt definite în Legea nr. 133/2016 privind declararea averii și a intereselor personale, precum și a persoanelor prevăzute la art. 33 alin. (4) și (5) din Legea nr. 132/2016 cu privire la Autoritatea Națională de Integritate.

Conform art. 8 alin. (5) din Legea nr. 26/2022, pentru evaluarea integrității financiare a candidatului, Comisia verifică:

- a) respectarea de către candidat a regimului fiscal în partea ce ține de achitarea impozitelor la folosirea mijloacelor și veniturilor rezultate din proprietatea deținută, precum și a veniturilor impozabile, și în partea ce ține de achitarea drepturilor de import și drepturilor de export;
- b) respectarea de către candidat a regimului juridic al declarării averii și intereselor personale;
- c) modul de dobândire a bunurilor aflate în proprietatea sau posesia candidatului ori a persoanelor specificate la art. 2 alin. (2), precum și cheltuielile legate de întreținerea acestor bunuri;
- d) sursele de venit ale candidatului și, după caz, ale persoanelor specificate la art. 2 alin. (2);
- e) dacă există sau nu contracte de împrumut, credit, leasing, asigurare sau alte contracte care pot asigura beneficii de ordin financiar, în care candidatul, persoana specificată la art. 2 alin. (2) sau persoana juridică în care aceștia au calitatea de beneficiari efectivi este parte contractantă;
- f) dacă există sau nu donații în care candidatul sau persoana specificată la art. 2 alin. (2) are statut de donatar sau de donator;
- g) alte aspecte relevante pentru clarificarea originii averii candidatului și pentru justificarea acesteia.

În aprecierea criteriilor aferente integrității etice și integrității financiare și în luarea deciziilor cu privire la acestea, Comisia nu depinde de constatările altor organe cu competențe în domeniul respectiv (art. 8 alin. (6) din Legea nr. 26/2022). Comisia apreciază materialele acumulate cu privire la candidați după intima sa convingere, formată în urma cercetării multiaspectuale, complete și obiective a informației. Niciunul dintre materialele prezentate nu are o forță probantă prestabilită fără aprecierea lui de către Comisie (art. 10 alin. (9) din Legea nr. 26/2022).

Se consideră că un candidat nu întrunește criteriile de integritate dacă s-a constatat existența unor

dubii serioase privind conformitatea candidatului cu cerințele prevăzute la art. 8, care nu au fost înlăturate de către persoana evaluată (art.13 alin. (5) din Legea nr. 26/2022). După cum se menționează în Raportul Comisiei de la Veneția cu privire la verificarea integrității judecătorilor și procurorilor în Kosovo, „Într-un sistem de verificări prealabile de integritate, decizia de a nu recruta un candidat poate fi justificată în caz de simpla îndoială, pe baza unei evaluări a riscurilor. Cu toate acestea, decizia de a evalua negativ un deținător actual al postului ar trebui să fie legată de un indiciu de încălcare a legii, de exemplu avere inexplicabilă, chiar dacă nu poate fi dovedit dincolo de orice îndoială că această avere provine din surse ilegale”. Totodată, „În alte investigații, cum ar fi verificarea mai largă a integrității, sarcina probei se va realiza pe baza balanței probabilităților”. Comisia de la Veneția, CDL-AD(2022)011-e, Kosovo - Opinia referitoare la documentul de concept privind verificarea integrității judecătorilor și procurorilor și proiectul de amendamente la Constituție, adoptat de Comisia de la Veneția la cea de-a 131-a sesiune plenară (Veneția, 17-18) iunie 2022), §§10,9.

Inversarea sarcinii probei către candidat, odată ce organul de evaluare a identificat probleme de integritate, a fost considerată admisibilă de către Curtea Europeană a Drepturilor Omului, chiar și în verificarea integrității judecătorilor în exercițiu care își pot pierde funcțiile sau pot fi sancționați în alt mod ca consecință a evaluării. În cauza *Xhoxhaj contra Albaniei*, nr. 15227/19, §352, 31 mai 2021, Curtea a afirmat că “nu este per se arbitrar, în sensul aspectului „civil” al articolului 6 § 1 din Convenție, ca sarcina probei să revină reclamantului în procedura de verificare a integrității după ce CIC [Comisia Independentă de Calificare] a pus la dispoziție constatările preliminare rezultate în urma încheierii anchetei și a dat acces la probele din dosarul cauzei”.

În temeiul art. 5 alin. (1) din Regulamentul de evaluare al Comisiei independente de evaluare a integrității candidaților la funcția de membru în organele de autoadministrare ale judecătorilor și procurorilor, aprobat la 2 mai 2022 în temeiul Legii nr. 26/2022 (în continuare “Regulament de evaluare”), numai dacă un candidat întrunește pe deplin toți indicatorii, așa cum sunt definiți în art. 8 alin. (2) – (5) din Legea nr. 26/2022, se consideră că acesta corespunde criteriilor de “integritate etică și financiară”.

III. Evaluarea candidatei

În timpul audierilor în ședință publică, candidata a fost întrebată despre următoarele aspecte financiare și etice:

1. Nedepunerea declarațiilor cu privire la venituri și proprietate la numirea și eliberarea din funcție

a. Faptele

La 5 iunie 2013, candidata a fost angajată în funcția de șefă a Secției evidență și documentare procesuală în cadrul Judecătoria Călărași. Deși legislația cu referire la declararea și controlul veniturilor și al proprietății persoanelor cu funcții de demnitate publică, judecătorilor, procurorilor, funcționarilor publici și unor persoane cu funcții de conducere, în vigoare la acea dată, impunea obligația depunerii declarației cu privire la venituri și proprietate (în continuare “declarația”) în termen de 20 de zile de la data numirii sau alegerii în funcție, potrivit Autorității Naționale de Integritate (în continuare “ANI”), nu există nicio înregistrare a unei declarații depuse la momentul numirii în funcție a candidatei.

Candidata a demisionat din funcția deținută de șefă a Secretariatului Judecătoria Călărași, la 10 mai 2016. Deși legislația prevedea că subiecții declarării erau obligați, la încheierea mandatului sau la încetarea activității, să depună o declarație cu privire la venituri și proprietate, deținute la momentul încheierii mandatului, potrivit ANI, nu există nicio înregistrare a unei declarații depuse în acest sens.

La ANI există declarațiile anuale ale candidatei cu privire la venituri și proprietate pentru anii 2013, 2014 și 2015.

Candidata a fost întrebată, în întrebările scrise din partea Comisiei, să explice dacă a depus o declarație la numirea în funcție și o declarație la încetarea activității și, în cazul în care le depusese, să transmită documentele confirmative. Ea a explicat că își amintește că și-a depus declarația, atunci când a început activitatea, la șeful Secretariatului instanței de judecată, care urma să o transmită mai departe, după cum era prevăzut de lege. Fostul șef al Secretariatului se află acum în Canada. În ceea ce privește declarația la data când a demisionat, ea a afirmat că a depus, de asemenea, și această declarație, deoarece a încercat întotdeauna să respecte legea și să nu aibă abateri (de la lege) care ar putea fi utilizate ulterior împotriva sa, însă, din cauza litigiului său precedent cu fostul președinte al instanței de judecată, candidata a declarat că președintele „probabil a făcut tot ce i-a stat în putere pentru ca declarația [candidatei] să nu fie depusă în conformitate cu procedura legală”. Candidata nu a furnizat niciun document confirmativ în acest sens.

La audieri în ședință publică, candidata a reiterat că depusese ambele declarații. În context, ea a explicat că s-a întors la Judecătoria Călărași, la rugămintea președintelui Judecătoria, din cauza că era nevoie de ajutor în Secția evidență și documentație procesuală, unde erau multe de făcut. Când a plecat de la instanța de judecată în 2016, ea nu a avut intenția de a se reangaja vreodată în instanțele judecătorești și respectiv, nu a păstrat careva evidență documentară din acel moment. Potrivit candidatei, declarația sa la numire în funcție a fost depusă la șeful Secretariatului instanței și a primit și o dovadă de confirmare. Ea a precizat că depusese declarația la eliberare din funcție la Secția evidență și documentare procesuală la Judecătoria Călărași, deoarece Secretariatul nu avea șef la plecarea sa din funcție. Ea nu a primit confirmarea, deoarece nu era nimeni care să-i ofere acel document.

În ceea ce privește afirmația candidatei potrivit căreia litigiul său cu președintele Judecătoriei Călărași ar fi putut cauza ingerința președintelui instanței în vederea nedeunerii declarației sale, la audieri în ședință publică, candidata nu a fost de acord că litigiul său cu președintele Judecătoriei, care începuse în 2016, nu l-ar fi putut determina pe președinte să intervină la depunerea declarației, la numirea în funcție a candidatei în 2013. Ea a declarat că președintele nu a agreat-o de la bun început și nu i-a plăcut revenirea sa în instanță. Fiind întrebată de ce există declarații anuale înregistrate pentru anii 2013, 2014 și 2015, în cazul în care președintele ar fi intervenit în procesul depunerii declarațiilor sale, candidata a indicat că declarațiile au fost depuse la pachet și nu a existat nicio modalitate ca declarațiile candidatei să dispară, deoarece “ar fi fost prea evident”. Când a fost întrebată dacă a păstrat o copie a declarației sale la încetarea activității sau o altă confirmare a depunerii acesteia, având în vedere că ea credea că președintele instanței făcea tot ce era posibil, pentru a împiedica depunerea declarației sale, candidata a susținut că nu a crezut niciodată că se va întoarce și pentru că nu a făcut nimic greșit, aceasta a făcut-o mai puțin precaută.

De asemenea, candidata a declarat în cadrul audierilor în ședință publică că în 2017 a depus o declarație pentru anul 2016 la Secția evidență și documentație procesuală a Judecătoriei Strășeni, deoarece șeful Secretariatului nu se afla în instanță. Își amintește că a văzut ștampila pe document. Ea a menționat că era un alt președinte pentru instanțele fuzionate Călărași și Strășeni. La ANI nu există nicio declarație anuală pentru anul 2016 din partea candidatei.

După audieri în ședință publică, candidata a remis o declarație pentru anul 2016, pe care, susține că a găsit-o după ce a căutat prin evidența sa documentară. Declarația datează din 11 aprilie 2017 și este aplicată ștampila Judecătoriei Strășeni cu data de “12 aprilie 2017”, și numerele de intrare nr. 3699 și nr. 3700.

b. Cadrul normativ

Art. 8 alin. (5) lit. b) din Legea nr. 26/2022 prevede că Comisia verifică respectarea de către candidat a regimului juridic al declarării averii și a intereselor personale.

Conform art. 8 alin. (2) lit. c), alin. (4) lit. a) și alin. (5) lit. b) din Legea nr. 26/2022, nedeclararea de către candidat al averii și intereselor personale în modul stabilit de legislație constituie necorespondere cu criteriul de integritate financiară și criteriul de integritate etică.

Art. 8 alin. (1) din Legea nr. 1264/2002 privind declararea și controlul veniturilor și al proprietății persoanelor cu funcții de demnitate publică, judecătorilor, procurorilor, juncționarilor publici și a unor persoane cu funcție de conducere (în vigoare la 13 aprilie 2012) (în continuare “Legea nr. 1264/2012”), prevedea că declarația cu privire la venituri și proprietate se depune în termen de 20 de zile de la data numirii sau alegerii în funcție. Alin. (3) - (4), prevedeau că la încheierea mandatului lor sau la încetarea activității, persoanele menționate la art. 3 sunt obligate să depună o nouă declarație cu privire la veniturile și proprietatea pe care o dețin la acea dată și că nedeplinerea declarației, din motive imputabile, în termen de 20 zile de la încetarea activității,

conduce la declanșarea din oficiu a procedurii de control. Conform alin. (5), subiecților declarării le revine obligația să depună declarația după expirarea unui an de la încetarea activității pînă la data de 31 martie a anului următor.

Art. 6 alin. (1) din Legea nr. 1264/2002 (în vigoare la 13 aprilie 2012) prevedea că declarația cu privire la venituri și proprietate reprezintă un act personal și irevocabil, care se face în scris, pe propria răspundere a declarantului, și care poate fi rectificată doar în condițiile art. 10 alin. (2).

Art. 9 din Legea nr. 1264/2002 (în vigoare la 13 aprilie 2012) prevedea ca persoanele responsabile de colectarea declarațiilor primesc și înregistrează declarațiile într-un registru special cu caracter public, denumit Registrul declarațiilor cu privire la venituri și proprietate, eliberează imediat declarantului o dovadă de primire și păstrează o copie de pe declarația primită, care se anexează la dosarul personal al declarantului (alin. (3) lit. a), b) și f)).

Art. 6 din Legea nr. 133/2016 privind declararea averii și a intereselor personale (în vigoare din 1 august 2016), cu referire la termenele de depunere a declarației stabilește următoarele:

(1) Declarația se depune anual, pînă în data de 31 martie, indicându-se veniturile obținute de către subiectul declarării împreună cu membrii de familie, concubinul/concubina lui în anul fiscal precedent, de asemenea bunurile deținute și interesele personale prevăzute la art. 4 alin. (1) lit. b) – m) la data depunerii declarației.

(2) În cazul angajării, al validării mandatului ori al numirii în funcție, după caz, declarația se depune în termen de 30 de zile de la data angajării, validării mandatului ori numirii în funcție, indicându-se veniturile obținute de către subiectul declarării împreună cu membrii de familie, concubinul/concubina lui în anul fiscal precedent, de asemenea bunurile deținute și interesele personale prevăzute la art. 4 alin. (1) lit. b) – m) la data depunerii declarației.

(3) În cazul schimbării funcției în cadrul aceleiași entități, prin avansare sau prin numirea într-o altă funcție, nu se depune o nouă declarație.

(4) După încetarea mandatului sau a raporturilor de muncă ori de serviciu, subiectul declarării este obligat să depună declarația în termen de 30 de zile de la data încetării mandatului, a raporturilor de muncă sau de serviciu. În declarație se vor indica veniturile obținute de către subiectul declarării împreună cu membrii de familie, concubinul/concubina lui în anul fiscal curent, de asemenea bunurile deținute și interesele personale prevăzute la art. 4 alin. (1) lit. b)–m) la data depunerii acesteia.

(5) Subiectul declarării care, în conformitate cu legislația în vigoare, are raporturile de muncă sau de serviciu suspendate depun declarația în termen de 30 de zile după reîncadrarea în funcție, indicând în declarație veniturile obținute împreună cu membrii de familie, concubinul/concubina lui pe parcursul întregii perioade nedeclarate, de asemenea bunurile deținute și interesele personale menționate la art. 4 alin. (1) lit. b) – m) la data depunerii declarației.

Regulamentul de evaluare indică că veniturile sau cheltuielile nedeclarate sunt relevante pentru integritatea financiară, în măsura în care acestea nu au fost declarate veridic, dar și pentru

integritatea etică, inclusiv, dar fără a se limita la, în măsura în care se referă la venituri secundare interzise, evaziune fiscală sau încălcarea prevederilor privind combaterea spălării banilor (art. 6 alin. (1)).

c. Motivarea

Comisia este obligată să verifice respectarea de către candidată a regimului juridic de declarare al averii și intereselor personale. În speță, pentru perioada cuprinsă între 2013 și 2016, în care candidata activa la Judecătoria Călărași, există declarații anuale depuse de candidată pentru anii 2013, 2014 și 2015, dar nici o declarație depusă la numirea în funcție și nici o declarație depusă la încetarea activității, așa cum prevedea legea.

Candidata susține că a depus ambele declarații și a recunoscut că a primit dovada scrisă de depunere a declarației la numire în funcție. Ea nu a păstrat această confirmare sau copii ale declarațiilor pentru că, atunci când a plecat din această funcție, nu intenționa niciodată să se întoarcă în serviciul public, cu atât mai mult, să activeze în justiție.

Potrivit candidatei, din cauza animozității față de ea, președintele Judecătoriei Călărași s-ar fi putut implica în depunerea declarațiilor candidatei din cauza litigiului inițiat anterior de candidată împotriva președintelui instanței. Deși acest litigiu fusese inițiat în 2016, când a fost întrebată, cum aceasta l-ar fi determinat pe președintele instanței să intervină la depunerea declarației la numirea în funcție a candidatei în anul 2013, candidata a indicat că președintele Judecătoriei nu o aștepta-o de la bun început și nu i-a convenit revenirea acesteia în funcție. Acest lucru a părut incompatibil cu explicația anterioară a candidatei potrivit căreia a fost reangajată de către președintele instanței din cauza nevoii de ajutor în Secția evidență și documentare procesuală, unde erau multe de făcut.

La audieri în ședință publică, candidata a declarat că în 2017 a venit la Judecătoria Strășeni, unde pe atunci activa alt președinte, pentru a depune o declarația anuală pentru anul 2016 și a fost prezentă la aplicarea ștampilei pe document. Legea nr. 133/2016 privind declararea averii și a intereselor personale, a exclus în 2016 obligația de a depune o declarație anuală după încetarea activității, păstrând în același timp obligația de a depune o declarație la încetarea mandatului sau la sfârșitul perioadei de angajare și, prin urmare, candidatei nu îi revenea obligația să depună o declarație anuală pentru anul 2016, deși a spus că a făcut acest lucru. Cu toate acestea, nu există nici o declarație anuală a candidatei pentru anul 2016 înregistrată la ANI. După audieri în ședință publică, candidata a prezentat ceea ce pare a fi o copie a unei declarații anuale pentru anul 2016 pe care a găsit-o, cu ceea ce pare a fi o ștampilă a Judecătoriei Strășeni și mențiuni privind numerele de intrare, ceea ce a dat credibilitate afirmației ei că a depus declarații care nu au fost înregistrate la ANI. Întrucât aceasta era o declarație anuală care, potrivit candidatei, ar fi fost furnizată -în comun cu declarațiile altor angajați, dat fiind faptul că atunci activa un alt președinte al instanței, absența înregistrării acestei declarații la ANI pare puțin probabil să fie imputabilă fostului președinte al instanței. De asemenea, este posibil ca declarația anuală pentru anul 2016

să nu fi fost depusă la ANI, dacă această obligație legală nu mai exista.

Regimul juridic al declarării averii și a intereselor personale joacă un rol esențial în monitorizarea integrității financiare a funcționarilor publici. Nerespectarea de către un subiect al declarării a cerințelor regimului de declarare amenință să submineze această garanție esențială. Omisiunea bunurilor sau veniturilor care trebuiau să fie declarate poate avea implicații grave. Regulamentul de evaluare prevede că veniturile sau cheltuielile nedeclareate sunt relevante pentru integritatea financiară, în măsura în care acestea nu au fost declarate veridic, dar și pentru integritatea etică, inclusiv, dar fără a se limita la, în măsura în care se referă la venituri secundare interzise, evaziune fiscală sau încălcarea prevederilor privind combaterea spălării banilor (art. 6 alin. (1)). Nedepunerea completă a unei declarații în modul stabilit, crește riscul unor implicații grave.

Nedepunerea declarațiilor anuale a constituit temeiul nepromovării evaluării a mai multor candidați în organele de autoadministrare ale judecătorilor. În cele mai multe dintre aceste cazuri, declarațiile care nu au fost depuse au acoperit mai mulți ani, iar capacitatea Comisiei de a evalua activitățile financiare ale candidaților a fost afectată de lipsa de informații cu privire la veniturile și bunurile acestora. În speță, în timp ce candidata susține categoric că a depus o declarație la numirea sa în funcție și o declarație la încetarea activității, niciuna dintre declarațiile indicate nu este înregistrată la ANI. Candidata a depus declarații anuale pentru anii 2013 - 2015, și aparent a depus una pentru anul 2016, cu toate acestea, nu există nici o înregistrare a faptului că au fost depuse declarații la numirea în funcție și la demisia candidatei. Când a fost întrebată ce a întreprins pentru a încerca să găsească dovezi de depunere a declarațiilor, candidata a susținut că a făcut doar eforturi pentru a-și aminti cronologia evenimentelor și pentru a-și verifica propria evidență documentară. Ea a remarcat că declarația sa depusă la numirea în funcție ar putea fi încă la instanță și că șeful Secretariatului păstra, de asemenea, unele înregistrări în registru și că făcea propriile notițe, însă ea nu a încercat să meargă la instanță personal și să solicite. Legea în vigoare în acel moment obliga funcționarii responsabili de colectarea declarațiilor să înregistreze declarațiile într-un registru special și să păstreze o copie a declarației primite, care trebuia anexată la dosarul personal al declarantului. Într-adevăr, copia declarației pentru anul 2016 pe care candidata a prezentat-o după audieri în ședința publică, conține ceea ce pare a fi o trimitere la numerele de înregistrare dintr-un registru. Alți candidați au prezentat confirmarea faptului că declarațiile lor au fost înregistrate, atunci când nu au păstrat evidența depunerii. Candidata nu a făcut acest lucru, iar preocupările Comisiei cu privire la nedepunerea declarațiilor, nu au fost înlăturate de către candidată.

Având în vedere circumstanțele de mai sus, Comisia are dubii serioase (art. 13 alin. (5) din Legea nr. 26/2022) cu privire la conformitatea candidatei cu criteriul de integritate financiară și criteriul de integritate etică în temeiul art. 8 alin. (2) lit. c), alin. (4) lit. a) și alin. (5) lit. b) din Legea nr. 26/2022, în legătură cu respectarea regimului juridic de declarare al averii și intereselor personale, și anume depunerea declarațiilor la numirea în funcție și la demisia sa în anul 2013 și, respectiv, 2016, care nu au fost înlăturate de către candidată.

2. Valoarea subestimată a automobilului Honda CR-V, anul de fabricație 2011

a. Faptele

Pe 7 aprilie 2015, candidata a achiziționat automobilul Honda CR-V, anul de fabricație 2011. În declarația sa anuală pentru anul 2015, candidata a declarat că prețul de achiziție al automobilului a fost de 100.000 MDL (estimativ 4.785 EUR). Potrivit informațiilor de la Serviciul Vamal, autoturismul a fost importat în Republica Moldova la sfârșitul anului 2014 cu valoarea în vamă de 180.000 MDL și taxe vamale în sumă de 31.000 MDL. Costul total de import al automobilului a fost de 211.000 MDL. În cadrul audierilor în ședință publică, candidata a confirmat că nu a putut furniza o copie a contractului de vânzare-cumpărare a automobilului în 2015, deoarece ea personal nu a păstrat o copie a contractului, iar Agenția Servicii Publice (“ASP”) nu ține evidența unor astfel de contracte mai mult de șase ani.

La 14 septembrie 2017, doi ani mai târziu, candidata a vândut automobilul. Potrivit declarației sale pentru anul 2017 furnizată către Comisie, automobilul a fost vândut la același preț de 100.000 MDL (estimativ 4.807 EUR). Cu toate acestea, candidata a furnizat o copie a contractului de vânzare, în care se prevede că prețul de vânzare a fost de 50.000 MDL.

Întrebată în cadrul audierilor în ședință publică despre diferența dintre prețul de achiziție declarat în declarația sa anuală pentru anul 2015 și valoarea indicată de Serviciul Vamal, candidata a explicat că informațiile pe care le-a furnizat au fost informații oferite de soțul ei. Soțul ei a fost cel care s-a ocupat întotdeauna de aceste aspecte, ea nefiind implicată vreodată. Potrivit soțului ei, acest automobil a fost cumpărat de la o persoană care l-a importat din Suedia și că automobilul avea eroziuni pe întreaga caroserie și a necesitat o restaurare serioasă. În timpul audierilor în ședință publică, ea a adăugat că au fost necesare și alte reparații, cum ar fi înlocuirea cutiei de viteze.

În timpul audierilor în ședință publică, candidata a confirmat că soțul ei a informat-o că prețul de vânzare în anul 2017, a fost de 100.000 MDL. Ea a explicat că prețul a fost același ca și prețul de achiziție din 2015, deoarece între timp au avut loc o serie de reparații și, prin urmare, automobilul era într-o stare mai bună decât atunci când fusese achiziționat. Cu toate acestea, ea nu a putut explica diferența dintre acest preț și prețul de 50.000 MDL indicat în contractul de vânzare-cumpărare din 2017, dar a remarcat că semnătura pe contract era semnătura soțului ei.

b. Cadrul normativ

Conform art. 8 alin. (4) lit. a) și alin.(5) lit. b) din Legea nr. 26/2022 Comisia verifică dacă candidatul a respectat regimul juridic al declarării averii și a intereselor personale în modul stabilit de legislație.

Conform art. 8 alin. (2) lit. c), alin. (4) lit. a) și alin. (5) lit. b) din Legea nr. 26/2022, nedeclararea de către candidat a bunurilor și intereselor personale în modul stabilit de legislație constituie necorespunderea candidatului cu criteriul de integritate financiară și criteriul de integritate etică.

c. Motivarea

În 2015, candidata a achiziționat autoturismul Honda CR-V, anul de fabricație 2011, la prețul de 100.000 MDL, conform declarației sale anuale pentru anul 2015. Acest preț, pentru care candidata nu a putut furniza o copie a contractului de vânzare-cumpărare aferent, este mai mic de jumătate din valoarea de 211.000 MDL la importul automobilului, cu câteva luni mai devreme, la sfârșitul anului 2014, potrivit informațiilor de la Serviciul Vamal. În 2017, automobilul a fost vândut la același preț de 100.000 MDL, conform declarației anuale a candidatei pentru anul 2017, furnizată Comisiei. Cu toate acestea, candidata a furnizat și o copie a contractului de vânzare-cumpărare din anul 2017, care indica un preț de 50.000 MDL.

În timpul audierilor în ședință publică, candidata a indicat că ea însăși nu a fost implicată în cumpărarea și vânzarea de automobile și pentru aceasta era responsabil în totalitate soțul ei. Informațiile furnizate în declarațiile sale pentru anii 2015 și 2017 sunt informații pe care le-a oferit soțul ei. Ea a informat, de asemenea, Comisia că automobilul nu era într-o stare bună și a necesitat reparații extinse. Acest lucru explică, potrivit candidatei, prețul de cumpărare al automobilului în 2015, cât și prețul de vânzare al automobilului în 2017.

Candidata nu a putut furniza o copie a contractului din 2015 pentru achiziționarea automobilului. Candidata nu a păstrat o copie a contractului și nu a reușit să obțină o copie de la ASP, deoarece o astfel de evidență se distruge după șase ani. Adicional, candidata nu a putut explica diferența de preț de 100.000 MDL pe care a indicat-o în declarația sa pentru anul 2015 și valoarea de 211.000 MDL, conform informațiilor Serviciului Vamal cu privire la importul automobilului la sfârșitul anului 2014. Explicația ei, potrivit căreia, automobilul a fost importat din Suedia și avea eroziuni pe toată caroseria și a necesitat o restaurare serioasă, nu a fost convingătoare, deoarece acești factori trebuia să fi făcut parte din valoarea estimată de Serviciul Vamal la momentul importului automobilului și, nu s-au produs probabil în perioada a câteva luni, dintre importul autoturismului și achiziționarea acestuia de către candidată.

De asemenea, candidata nu a putut explica diferențele dintre prețul de vânzare al automobilului în 2017, conform declarației sale furnizate către Comisie, care indica un preț de 100.000 MDL, și contractul de vânzare care prevedea un preț de 50.000 MDL. Fără a aduce atingere faptului că automobilul a fost cumpărat și înregistrat pe numele candidatei, ea a subliniat în timpul audierilor în ședință publică că ea însăși nu s-a ocupat niciodată de cumpărarea și vânzarea de mașini și că a lăsat acest lucru totalmente pe seama soțului ei, care, în opinia ei, era expert în astfel de chestiuni. Cu toate acestea, Comisia nu a fost convinsă de acest argument, întrucât era responsabilitatea personală a candidatei să asigure deplinătatea și corectitudinea informațiilor pe care le transmisesse la ANI în declarația sa anuală pentru 2015 și Comisiei, în declarația sa anuală

pentru anul 2017.

Având în vedere circumstanțele de mai sus, Comisia are dubii serioase (art. 13 alin. (5) din Legea nr. 26/2022) cu privire la conformitatea candidatului cu criteriul de integritate financiară și criteriul de integritate etică, conform art. 8 alin. (2) lit. c), alin. (4) lit. a) și alin. (5) lit. b) din Legea nr. 26/2022, în legătură cu exactitatea informațiilor și lipsa explicațiilor convingătoare cu privire la achiziționarea automobilului Honda CR-V în 2015 și vânzarea lui în 2017, care nu au fost înlăturate de către candidată.

IV. Decizia

În temeiul art. 8 alin. (2) lit. c), alin. (4) lit. a) și alin. (5) lit. b) și art. 13 alin. (5) din Legea nr. 26/2022, Comisia a decis că candidata nu întrunește criteriile de integritate, întrucât s-au constatat dubii serioase cu privire la respectarea de către candidată a criteriilor de integritate etică și financiară și, prin urmare, nu promovează evaluarea.

V. Calea de atac și publicarea deciziei

Conform art. 14 alin. (1) din Legea nr. 26/2022, decizia poate fi contestată de către candidata evaluată în termen de 5 zile de la data recepționării deciziei motivate.

Conform art. 13 alin. (7) din Legea nr. 26/2022, decizia este transmisă prin email candidatei și instituției responsabile de organizarea alegerilor sau, după caz, a concursului, care în cazul dat este Parlamentul. În cazul în care candidata, în termen de 48 de ore de la momentul expedierii deciziei, nu notifică Comisia despre refuzul său privind publicarea, decizia se publică pe pagina web a Parlamentului în formă depersonalizată, cu excepția numelui și prenumelui candidatei, care rămân publice. Comisia va publica, de asemenea, decizia pe pagina sa web, în cazul în care candidata nu se opune publicării.

Această decizie a fost adoptată în unanimitate de către toți membrii participanți ai Comisiei.

Decizia a fost întocmită în limba engleză și tradusă în limba română.

Semnătura:

Herman von HEBEL
Președinte al Comisiei